

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 88 (10685) | 1978 чылдың апрель 15, суббота | 1925 чылда үндүлүштүнген | Өрткө 2 көд.

857 КИЖИ КИРЖИР

Танды районда Тока астыг сөвхөтүң ажыл-ишчилери апрельдин 22-де болур «кызыл субботага» бүгү белеткел ажылдарын ам дооскан. Сөвхөтүң тус-тус салбырларында чеже кижиге субботник хуңуңе шалыңчы ажылче уерин, чүңү кылырын тодарайн планнаш болгаш ажылдар кижилерге херектер чөпсек-херекселдерин, машина-техниканы тускайлаан.

Төп турлаг Булауңа ол хүн 75 кижиге суурну чаагайжыдыр, малгаштыг кудумчуларга сай дакшын төгөр, херамнер септээр, чечек тарыыр черлер кылыр, 90 хире кижиге буга-сүмүннар аштаар. Механизаторлар машиналарын техниктиг ажаалдашын кылыр. 30 кижиге хойжуларын кажааларынын көргөниң коитарып аштаар. Демир-дес артыңчызын база чыыр, органиктиг болгаш

интервалдыг чөмшчидилгелерин шөлдөрже сөөртүрүгө 15 кижиге ажалдаар.

Чаа-Кежиге салбырында субботник хуңуңе шүптү 143 кижиге аям-бүрү ажалдар кылыр. Сугтарыла бугаларын аштаар, кажаалар едөө коитарар, чөмшчидилгелер сөөртүр, суур чаагайжыдыр.

Хаак салбырында ажылдар гижилерин сайн болгаш кылыр чүвүдери баса тодаратынтан, Совхозка 480 кижиге боттарынын бүдүрүгө уластооттарында ажылдар. Субботник хуңуңе күш-ажылдын эң-не бедик бүдүрүчүлүүн чөдип азыр деп шийтирилөө. Ол хүн совхозка шүптү 857 кижиге ажалдар болгаш 2250 рубльди онгу беш чылдың фондусунче шийдилер.

**СЭКП ТК-ның Политбюрозунда,
ССРЭ-ниң Дээди Совединиң
Президиумунда,
ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелинде**

**СЭКП ТК-ның Чиңгине секретары,
ССРЭ-ниң Дээди Совединиң
Президиумунуң Даргазы
Л. И. Брежневтиң Сибирьниң болгаш
Ыраккы Чөөн чүктүң районнарынга
чораанының түңнелдериниң
дугайында**

СЭКП ТК-ның Чиңгине секретары, ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Даргазы Л. И. Брежневтиң Сибирьниң болгаш Ыраккы Чөөн чүктүң районнарында чораанының дугайында оон информацияны дыйнаш, эш Л. И. Брежневтиң кылган ажылын СЭКП ТК-ның Политбюрозу, ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиуму, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлели бүрүн додуу-биле чүвүлдү деп санаан.

Чүртүң экономикасынга өзүн турар ролюд Сибирьниң болгаш Ыраккы Чөөн чүктүң бойдуз байлактарын комплекстиг шийгээни амырынын болгаш бүдүрүккү күштерин хөгжүдериниң талазы-биле СЭКП-ниң XXV съездиниң шийтирлерин күвөдиринге эш Л. И. Брежневтиң чорааны чугула үжүр-дузалыг болур.

Ажылчы чоңар-биле, партия-ажылчы актив-биле узуражыныкшыларын болгаш бөсөктөрүнүң үзөңгө эш Л. И. Брежневтиң айтышкынырында болгаш сүмелеринде экилдешкен республикаларын компартияларын ТК-лары, партияны крайкомнары, обкомнары, окружкомнары, хооромнары болгаш райкомнары практиктиг түңнелдерин кылыр үжүрүдү. Соругла болза, чүртүң Чөөн чүктүң хөмүр-даны, газды, чүңүң-даа мурнунда Тюменьниң газын казып тыварын улам өстүрери, үлдүрүңүн адыңниң, пельлоза, нефтьиниң болгаш өске-даа адырларын хөгжүдеринге ол районнарың гилероэнергетиктиг көчүгү үзүр-дузалыг додуу-биле ажылдары болур.

Илан—партияның экономикастиг политикаын боттандырып чорударының көз чөпсө болур дээр дугайында чуулду үзүрүгө болдурган, бүгү партия, совет болгаш ажал-агай органыны көз күвөдирчиликтерин 1978 чылдын база шийтин-биле беш чылдың планын оонааларын болгаш алдыңга социалистиг хулааларын чууга чокка күвөдирин хандыларының мөөнөөрү эргежок чууга. Оң-биле калы оңа кичөөңгейиң иштиги кураавыларын дээр ажылдарынын күсели-биле бүдүрүшкүңү көвүдирчиңче, бүдүрүлгелерин төдө-вилел күчүдери дүрген ажылдала киреринче, хождуп турар черлерин ору тыратынче, ажал-агайынын уласток бүдүрүңү организиштиг, корум-чүрүмүң болгаш сагыла-чүрүмүң чорукту бедилеринче углаар үжүрүгү.

Чер-черин партия болгаш совет органыны, министрлерлер база ведомстволар ажылдала кирер эң чууга объектилерин турарын дүргөдир, тудугларның материал-техниктиг хандырылааны экилдир талазы-биле хемчеглерин аң чорудар хүдөөгелин, транспортун ажылдаңда чет-пестерин чааладыр, сөөртүлгелерин планнашкынын сайырапгайжыдыр, шимчөөр составты ажылдарынга корум-чүрүмүң тургузар үжүрүгү.

Көдө ажал-агайга чүңүң-даа мурнунда күштерин болгаш кичөөңгейи чаксы тарылааны бедик агротехниктиг денелге, кыска хуусада чорударыңче, чаксы төвү ажалдарынын үзөңгө база дүжүг ажаалдашының үзөңгө машина-трактор парымны бедик бүдүрүчүлүүгү ажылдарың хандырыныңче мөөнөөрү үжүрүгү. Амдан агаалаш тарааны, ногааларын, оруктарын шийгеш кадалгаларында база болбаазырадып кылырында материалдыг базадын белеткел ажалдар үжүрүгү. Чүртүкчү чонунд атыке, сүткө, ногааларга херекселдерин областар

СЭКП-НИҢ XXV СЪЕЗДИНИҢ ШИИТПИРЛЕРИНИҢ — АМЫДЫРАЛГА!

Часкы хову жылдары

А Ж Ы Л И Ш Х А Й Н Ы К К А Н

Бо хүннерде республиканың тарас шөлдөрүнде часкы хову жылдары калбарган. Механизаторлар, тарасжылар хүн эртенен тудум-на чаа-чаа чөдөшкүнериниң чөдип аң, онгу беш чылдың үшкү чылыны тарылгазын улам бүрүңгээрледиң турар.

Улуг-Хем районунуң ажыл-агыйларында часкы хову жылдары ичин түтүк чөруп турар. Райончүң бүгү сөвхөтүңүндө шык базырышкыны массалык-биле агаалаш. Бо хүннерде мөдөр районда ичин-биле 14 муң ажыг гектар черини шыгы базыртыган. Оон ичинде «Ак-Тургу» совхозта 3 муң ажыг га, «Улуг-Хаяла» — 2900 га, «Найралда» — 1700 га, «УТКА 25 чылы» совхозта 1 муң ажыг га черини шыгы базыртыган.

Районда шык базырышкыныга болгаш кирген «Улуг-Хаяла» совхозунуң механизаторларынын ажыл-иши-биле таңаарга дөш ичаар халтывыс. Оруктун онгула-чыгала чок акци-даа көчүгү. Биче болгаш бир баалыкты ажа халды бээр-инише мурнувуста — «Улуг-Хаяла» совхозтун тарас шөлдери. Дилдиктең аңдарган дес-килей илтирпек каан тарас шөлдери ырактан көргө, бир эзы оңагай каас.

Кара-куу база катан кара...

РСФСР-де чурттап турар хөй уругларлыг иелерге «Маадыр-ие» хүндүлүг атты тыпсыр дугайында ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Чарлыы

Он болгаш оон хөй уругларын божаан болгаш кичирилген иелерге «Маадыр-ие» орденна болгаш ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң бижилгиз манавышкан «Маадыр-ие» хүндүлүг атты тыпсыр болза:

ТЫВА АССР-ДЕН
Каром Садыковна Донган — Чөөн-Хемчик районда СЭКП-ниң XXII съездин аттыг сөвхөтүң ажылчыны.
Ажылмаа Оюновна Допаан — Тес-Хем районда «Чодураа» сөвхөтүн ажалчыны.
Бичий-Уруг Монгушевна Кандан — Бай-Тайга районда ажалчыны.
Өчүр Лаа-Сюрёвновна Нуулар — Барыш-Хемчик районда ажалчыны.

СССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Даргазы Л. БРЕЖНЕВ, ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Секретары М. ГЕОРГАДЗЕ. Москва, Кремль. 1978 чылдың апрель 3.

ТЫВА — ХАКАСИЯ

ТЫВА АССР-НИҢ БОЛГАШ ХАКАС АВТОНОМУҢ ОБЛАСТЫҢ АРАЗЫНДА СОЦИАЛИСТИГ ЧАРЫЖЫНЫҢ 1978 ЧЫЛДЫҢ БИРГИ КВАРТАЛЫНДА ТҮННЕЛИ

Көргүзүгөтери	Тыва АССР		Хакас автономнуг область	
	1978 чылдын улуг хууңу	1977 чылдын улуг хууңу	1978 чылдын улуг хууңу	1977 чылдын улуг хууңу
УЛЕТПҮР				
Продукция сайгары	104	112	100,4	115
Күш-ажылдың бүдүрүчүлүү	103	109	100,3	112
ТУДУГ				
Капитал салышкыныгарын шийти хөмчөөн	73	123	91	134
Көзөлдөгү ажылдарын хөмчөөн	96	117	106	121
Чүртталга черлерин ажалдала килерери	81	3,6 катан	62	145
ТРАНСПОРТ				
Иинти ажылдадым агротранспорту-биле чүкк сөөртүлгө-лү түңү	100	119	92	112
АМЫДЫРАЛ ХАНДЫРЫЛГАЗЫ				
Чонга амдырат ачы-дузалыг чөдирери	190,7	109	103	111
Оң шийтине калар черлерге	98	114	102	110
САДЫГ				
Үүрүктөп садар бараан саварылазы	103	106	101	106
КӨДӨЗ АЖЫЛ-АГЫЙ ПРОДУКЦИЯЗЫН КҮРҮНГЕ САДАРЫ (пландан артын ооналда-биле калы)				
Мал болгаш күш	119	115	84	75
Сүт	105	100,3	107	107
Чүртүгө	93	99,5	109	104
МАЛДЫҢ ПРОДУКТУЛУУ				
1 иектен саап алган сүт ик	332	94	521	107
1 дагадан алган чүртүгө	34	100	59	104

ЭРТЕМ-ПРАКТИКТИГ КОНФЕРЕНЦИЯ

Дуун Кызылда Политбюстиг чырыдылышкан болкында Күрүңүң башкы институтуң ректордору, партия болгаш комсомол организацыйлары ВЛКСМ-лик 60 чыл болур боюта болгаш комсомолдун XVIII съездинге тураскалган «Эртем-практиктиг конференцияны» эртирген. Ону институтуң ректору пельлозона артомистипиң калдыды Х. С. Адыл-оол аге сөзү-биле ажалтаан.

«Ленинниң чагыгырамыга, партияның хөдөөгө шийгеш» деп темага илеткелди конференция ВЛКСМ Тыва обкомунун бирги секретары Г. С. М. Иригит кылган. «Иинти

БАЙЫРЛЫГ ХУРАЛ

Өрткө удуз камгалалдың оң чылынга тураскалган байырылгы хураал дуун Тыва АССР-ниң Иштиги херектер министростуунуң калууга болган. Аңаа «Өрткө удуз совет камгалалдың 50 чылы» деп илеткелди республиканың иштиги херектер министрлигиде оралтачыны В. Ф. Фиданович кылган.

Байырылгы хураал соонда концерт болган.

Н. Л. Пановту, А. И. Ромашевту, К. Х. Шырапты Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунун Хүндүлел бижини-биле шаңнаар дугайында

Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Чарлыы

Профессионалдыг өрт көзөргөңгө үр чылда ызымаккан албан эртиргени дөш база совет өрт камгалалың 60 чылы-биле холбаштыр Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Хүндүлел бижини-биле шаңнаар болза:

Николай Лукилович Панов — Кызылдың профессионалдыг өрт көзөргөңгө өрт автомашналарын чөдөөчү.

Анатолий Иванович Ромашев — Бай-Хемчик профессионалдыг өрт көзөргөңгө өрт автомашналарын чөдөөчү.

Кыргас Хуважкович Шырап — Шатаан-Армыг профессионалдыг өрт көзөргөңгө салбыр командирин.

Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Даргазы М. МЕВДУМЕ.

Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Секретары С. КРАСНЫЙ.

Кызыл хоорай, 1978 чылдың апрель 13.

ЧАРЫШ-ЧОННУҢ ЧОГААДЫЛГАЗЫ

1978
АПРЕЛЬ
№ 4

ПРОДУКЦИЯНЫ
КҮРҮНГЕ САТКАНЫ

Республиканын көдө ажил-агый ажилдакчылары бо чылдың бирги кварталында багай эвес ажылдаан. Оон түнелинде күрүнеге мал ажылдың продукциязын саарынын планын даалгалары ажыр күүсеттинген. Бо дугайын моон адаанда диаграммалар тодаргай көргүзүп турар.

ЭЭП

ПЛАНЫҢ ДААЛГА
2600 т.

КҮҮСЕТКЕНИ
3102 т.

1977 ЧЫЛДЫҢ
1 кв. деңгелден
398,7 т. хөй

СУМ

ПЛАНЫҢ ДААЛГА
5000 т.

КҮҮСЕТКЕНИ
5252 т.

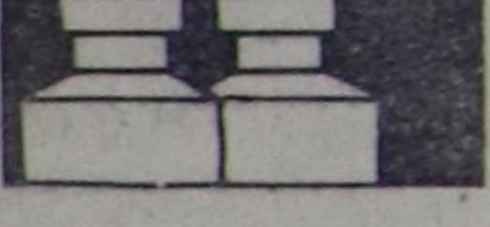
1977 ЧЫЛДЫҢ
1 кв. деңгелден
13,6 т. хөй

ЧУУРГА

ПЛАНЫҢ ДААЛГА
2,6 млн.

КҮҮСЕТКЕНИ
2,423 млн.

1977 ЧЫЛДЫҢ
1 кв. деңгелден
12 муңу чедир бербээн

ЧУУРГА

ПЛАНЫҢ ДААЛГА
2,6 млн.

КҮҮСЕТКЕНИ
2,423 млн.

1977 ЧЫЛДЫҢ
1 кв. деңгелден
12 муңу чедир бербээн

ХОЖУДААШКЫНДАН УШТУНАР ДЭЭШ

Кызылда алгы заводу бо чылдың бирги кварталында планын оңалдыларын кол-кол көргүзүлгөр талазы-биле күүсеткен. Оң чылдаганын тайлыбырлап бээр кылдыр сөстү оң директору Г. И. Сафиуллинге берди.

— Кызылда алгы заводу — республиканын эң оочун бүдүрүлгөсүнүн бирээни. Соолгу чылдарда оңу чартып, механизастар талазы-биле уузг ажылдар кылдынганы белдигер. Ылаңгыя бо чылдың эгезинде кидис идик кылдыр чаа пех ажылдагач кирген. Ылаңгажон планын чылдың күүсеттинмейн турар. Оң чылдаганын чугаалап көрейн.

Кандык-даа бүдүрүлгө черин ажылдакта кирген соонда түрүнө планын аңаа оңаары белдигер болбай. Ылаңгажон бо чылдың эгезинде бистин заводун кидис идик кылдыр пегин күрүнө комиссия хүлэп алганда чаа даалганы бисте берген. Ылаңгажон оң пехтин төлөвлөөн күчүзүңү 76 хуузуң бээр ажырап бис. Оңу беш чылдың үшкү чылымыз башгайы кварталының түнөлдөрү-биле алырга, бистин завод нива продукция бүдүрүлгөсүнүн планын чүгө 85,9 хуу, сабарың — 88,8 хуу күүсеткен. Март айның көргүзүлгөр оң-лаа куду болган. Ажым-биле чугаалаарга, бо чылдың чаа байдандарыга таарыштыр организастыг ажылдак чедир кылбайн турарымыста. Мурунда кидис идик кылдыр пех дөргө, дөртөк чылдарың дерг-херекселдер-биле ажылдап тургаш болган оң бажың-балалды таарымча чок, ажылды кодуунда-ла хол-биле кылдыр турдуус. Оң-ла дерг-херекселдерге ажылдап турган кижилериң чаа станоктарга ажылдаарыңа ооридира ам-даа үргүзүлгөн турар.

Алгы заводунда кидис идик кылдыр чаа пех бо чылдың февраль 1-дин эгезин күрүнө шыаңны күүседип киргеш. Дерг-херекселдеринг дөргү күчүзүңгө чедип, кижилериң өөредиринге

дүрүм баугаар үш айдаң эвезд эвес хуусаа бээр белдигер. Эрткен пий ая иштөөдө бо талазы-биле элэон бурунгаарлаашыңны кылган бис. Ылаңгажон чаа автоматтар болгаш чартык автоматтарын үрөшп, аңаа турар чоруу дымк хөй болган. Монтажчылар чортукан соонда станоктарың эдигирин, үрөгөн черлерин бистин заводун ажылдакчылары боттары кылмы ап турар. Спецалистер чок болганда үрөшкөннөриң кылдырыңга хөй шаң-үө баа чидер-дир. Бергедер турганда, бистер «Росалпром» наткышчышының мурунчы бүдүрүлгөсүнүн дүрүзүлгөн боттарымыңа ажылдаарыңа хөмчөлөрүн ай эгезин бис. Колдуунда-ла Ярославльдин алгы заводунун дүрүзүлгөн ажылдап турар бис. Амдымында оң бүдүрүлгөгө болаарга, бистин коллективтин күш-ажылыңын бүдүрүзүлгү оң ийи катан чавы бооп турар. Ярославльдин фабриказың дээр-ге, Россия Федерациязының алгы заводтарының эң мурунчы коллективин деп саныттымын турар. Бистин наткышчышыңа оң дүрүзүлгөн пехтердинг сүмөлөп. Дерг-херекселдерин дүргөн шигээдин алдыр дүргөн шигээдин дээр-херекселди дээр-херекселди, Калинин областың Калинин хоорайдан тускай эргемпигер кээп, боттарының дүрүзүлгөсүн дамчыдып берип эгезин.

Төлөвлөөн күчүзүң чедери чаа машина-техникамың долузу-биле ажылдаарыңа хөмчөлөрүң. Чыңаа, бисте «Ч-150Ш» деп, дүк дүрүлгө машина чиг-этти чүгө белеткээр эвес, харын база деңизлээр аргалы. Оң ачымында деңизлекчи кижини хостап, өскө операцияга кирер арганы алган бис.

Төлөвлөөн күчүзүң чедери чаа машина-техникамың долузу-биле ажылдаарыңа хөмчөлөрүң. Чыңаа, бисте «Ч-150Ш» деп, дүк дүрүлгө машина чиг-этти чүгө белеткээр эвес, харын база деңизлээр аргалы. Оң ачымында деңизлекчи кижини хостап, өскө операцияга кирер арганы алган бис.

Күүселдени хынап тур бис

КУҮСЕТПЭЭНИВИСТИҢ ЧЫЛДАГААНЫ

ССРЭ-нің 50 чылы аттыг совхозтун Кара-Булуңда сүт-бараан фермазы ажыл-агыйда эң-не хөй сүтү бүдүрүп, күрүнеге садып турар. Оңу бадыткаары-биле чүгө чаңгыс чургайны көргүзүп болур: ферманың чылда бүдүрер сүдү 729 тонна.

Сөс берип тур бис

Ажылга шартыңгы бооп турар чылдаганыңа турдууларын чедир кылдыр ажылдарың бажың чартык турар. Олар чортукан соонда бистер дымк хөй чүдүлгөсүн эде кылдыр, хөй шаң-үени харындаар, күштү чартыктыңар ууруга таарымча бис. Чыңаа, пехтин көрүзүлгөн ийги күчүзүңнү кылдыр шигээди уузг соңгазымың чартык кылбайн, ажык арттырын кевил. Оң ийиш оң бир азымы барык метр ажыр дартыттыр салып каап болган. Чамдык станоктарын оокетиң чедир салбаа, шестерникалар бажың чок болуулан. Инек дүгү, аяк чели болгаш күсүчүлүк-даа түлөндү дүгөрдир, арыгаары машинамың бир кээзэ чок болганында оң аяк хүнүзүн чартымында аял турар.

Бо чылдың эгезинде социалыстыг чартыктың чөгүрү дептеле орнанастан, чаа пехтерлеринг «ажылдап кылган бис.

КУҮСЕТПЭЭНИВИСТИҢ ЧЫЛДАГААНЫ

Эрткен юбилейдин чылды ферманың саапчылары эки түнөлдүг доошун, алган социалыстыг хүлээлгөсүн күүсетип, мурунчыларының санын кирген. 1977 чылда бистин фермазымың саапчылары саар бир

инекке оңаштыр 2840 кг сүттү сагган. Оң багы эвес көргүзүп, Чамдык саапчылар бир инектү үш муң кг чедир сүттү алган.

1978 чылдың планын долдур болгаш ажыр күсүлдер дөш социалыстыг чартыктың калыбынга баа бүдүрүлгөн ажыктымы болгаш ажылды мурунчы кижилер дөш демиседе күштер дугайында СЭНН ТН-ның, ССРЭ-ның Министрлер Чокуелениң, ВЦСПС-тин башка ВЛКСМ ТН-ның Чагааның Кара-Булуң фермазымың саапчылары танымын көргөш, оңу беш чылдың үшкү, шигээди чылында боттарыңа бестинг социалыстыг хүлээлгөсүн алгаш шүдүргү ажылдап турар.

Фермамыста инектин ийи саны 260 ажык, оон 230 инекти амы үчө саап турар. Бисте саапчылар 12 кижин. Бир инекке оңаштыр 2700 кг-да оңош эвес сүттү саап алыр дөш ажылдап турар бис.

Бо чылдың кижин бистинг дымк берге болду. Кол-ла берге чүгө—мал чөмөн чедипше. Совхоз мал чөмөн Сапа мидидан, Тес-Хем шыназында, республиканың өскө-даа ажыл-агыйларын тыптып сөөртүп, уузг күжө-инишканың үндүргөн. Ийи берге болаажок, инектин баш саны болгаш чап бы-

В О С Т О К - САНТЕХМОНТАЖТА

«Восток-Сантехмонтаж» ийи а ж-рестия көжүп чорур мех-коллективинг коллективинг чыл эгезинде бээр планын оңалдыларын күчү-селдени дөш багай эвес ажылдап келген. Оң чедипше инектиң ажылдагы участкалар, бригадалар арасында организастык-пехти социалыстыг чарты уузг идиги берип турар.

Эрткен чылдагы чамдык четпестеринг чылдаганын тодарып, чамдык бригадаларын эде тургузуп, ажылды экижиктеңинг түнөлдө мехколлективинг бүгү салбырларының коллективтерин планын оңалдыларын ажыр күсүлдинг турар апарган. Ылаңгыя бирги кварталдың планы 101,7 хуу күүсеттинген.

А. И. Брюзгининг удурт-

каны участкатук коллективинг мурунчы ажылдап, бирги кварталдың планын оңалдыларын 117,5 хуу күүсеткен. В. Балабановтук, В. Магданов, А. Агаповтук удууртканы элекчилер бригадаларының анымы макталдыг.

Коллектив кижигүшөриң мергежилдин бестинг, оларын ортузуңа конкурстарын; маргылдааларын организастап турар. Мергежилдин айы-биле дөргө көргүзүлгөсүн чедип алдыр-биле чартык мастер В. Храпченко, элекчилер Н. Монгуш, В. Сапиев олар тынчтык болган.

Кызылда участкатук ажылда база экижик, Тыва АССР-нің аждарың түдүг-жуу О. Монгуштун удуурткан бригаданың № 7 ба-

В О С Т О К - САНТЕХМОНТАЖТА

«Восток-Сантехмонтаж» ийи а ж-рестия көжүп чорур мех-коллективинг коллективинг чыл эгезинде бээр планын оңалдыларын күчү-селдени дөш багай эвес ажылдап келген. Оң чедипше инектиң ажылдагы участкалар, бригадалар арасында организастык-пехти социалыстыг чарты уузг идиги берип турар.

Эрткен чылдагы чамдык четпестеринг чылдаганын тодарып, чамдык бригадаларын эде тургузуп, ажылды экижиктеңинг түнөлдө мехколлективинг бүгү салбырларының коллективтерин планын оңалдыларын ажыр күсүлдинг турар апарган. Ылаңгыя бирги кварталдың планы 101,7 хуу күүсеттинген.

А. И. Брюзгининг удурт-

каны участкатук коллективинг мурунчы ажылдап, бирги кварталдың планын оңалдыларын 117,5 хуу күүсеткен. В. Балабановтук, В. Магданов, А. Агаповтук удууртканы элекчилер бригадаларының анымы макталдыг.

Коллектив кижигүшөриң мергежилдин бестинг, оларын ортузуңа конкурстарын; маргылдааларын организастап турар. Мергежилдин айы-биле дөргө көргүзүлгөсүн чедип алдыр-биле чартык мастер В. Храпченко, элекчилер Н. Монгуш, В. Сапиев олар тынчтык болган.

Кызылда участкатук ажылда база экижик, Тыва АССР-нің аждарың түдүг-жуу О. Монгуштун удуурткан бригаданың № 7 ба-

ЧАМДЫК
КӨРГҮЗҮГЛЕР

ЭЛЕКТРО-ЭНЕРГИЯ

103,2%

31 миллион квт-шак электроэнергия бүдүрүп үндүрерин Тываның энергетиктери 32 миллион чедирин, планын 103,2 хуу күүсеткен.

ХӨМҮР-ДАШ

107,9%

Кварталда 265 муң тонна хөмүр-даш казып тываары 286 муң тоннага, азы 107,9 хуу күүсеттинген.

ТУДУГ ТУУЙБУЗУ

98,2%

Республиканын ту-дугларыңа 6470 муң кезек тууйбу бээр тургаш, 115 муңу чедир бербээнинден план чүгө 98,2 хуу четкен.

КИДИС ИДИК

62,6%

Алгы заводунун коллективин 27 муң эжеш кидис идикти бүдүрер тургаш, чүгө 16,9 муңга чедирин, планын 62,6 хуу күүсеткен.

МЕДЭЭЛЕР ЭРТКЕН ЧЫЛДЫНДАН БЕДЭЭН

Кызылдың эвт комбинатының (директору Б. М. Коноплев, парторганизация секретары Г. В. Астафьева) коллектив бүгү улуустук социалыстыг чартыңга киришкеш, бо чылдың бирги кварталында эрткен чылдың ол үези-биле деңизлээр бестин көргүзүлгөсүн чедип алган. Коллектив бо кварталда продукция сайгарарының планын 123,3 хуу, нити продукция бүдүреринг планын 114,3 хуу күүсеткен.

Ылаңгы бестин көргүзүлгөсүн коллективне социалыстыг чарты-ты калбак пехтерлеринг кылдыр организастаанының түнөлдө чедип алган. Комбинатта 300 ажык ажылчылар барын шуптузу социалыстыг чартышта хаара туттунган. Мал согар, колбаса мылыр, транспорт цехтерининг ажыл-ишчилери чартык эки көргүзүлгөсүн чедип алган.

ЧҮСТЕН—ЧҮС

Оңу беш чылдың ийи чылымың нымзы Эринге онса берге болган, ылаңгажон нитизи-биле районга малдың чаш төлү планга чедир алдындаан. «Нарын» совхоз нитизи-биле ол чылын төрүүр чүс хойга оңаштыр 75 хураган алган турда, ында анык хойжу, Ленинчи комсомолдун шаңналының лауреады А. Баянова төрүүр чүс хойдан-на 97 хураганна алган.

Оңу беш чылдың үшкү чылында ам оон көзүңдө төрүүр 300 ажык хойнуң хөй нуруузу төрүпкөн. Комсомолчу хойжу төрүүр чүс хойдан-на 100 хураган алыр хүлээлгөсүн күүседир чокшуйлар берген.

БИРГИ ЧЕРДЕ

СЭНП-нің XXV съездин аттыг совхозтун төп сүт-бараан фермазының саапчылары болгаш инек кадарчылары оңу беш чылдың үшкү чылымың бирги кварталында оңа күжөниш-ининг ажылдаган. Олар нитизи-биле сүт саалазын эрткен чылдың бо үези-биле деңизлээр, дөрт катан ивүдеткен.

Бо чылдың бирги кварталында ферманың коллективин күрүнеге 750 центнер сүт садар планын тургаш, оңу 965 центнер чедирген. Районда совхозтарын сүт-бараан фермаларының арасында калбарган социалыстыг чартык бо коллектив тижлекчи болуп, бирги черге киргеш. СЭНП Кара-Хем райкомунун болгаш райкүссөмүнүн, ВЛКСМ райкомунун шилчиди Кызыл тууган база 200 рубльдинг акаша шаңналын чедип алган.

ШАЛЫПЧЫ АЖЫЛЫ-БИЛЕ

«Восток-Сантехмонтаж» ийи а ж-рестия көжүп чорур мех-коллективинг коллективинг чыл эгезинде бээр планын оңалдыларын күчү-селдени дөш багай эвес ажылдап келген. Оң чедипше инектиң ажылдагы участкалар, бригадалар арасында организастык-пехти социалыстыг чарты уузг идиги берип турар.

Эрткен чылдагы чамдык четпестеринг чылдаганын тодарып, чамдык бригадаларын эде тургузуп, ажылды экижиктеңинг түнөлдө мехколлективинг бүгү салбырларының коллективтерин планын оңалдыларын ажыр күсүлдинг турар апарган. Ылаңгыя бирги кварталдың планы 101,7 хуу күүсеттинген.

А. И. Брюзгининг удурт-

Үлгерлиг корум-чурум дээш

АМ-ДАА КҮШТЕЛДИРЕР БИС

Улуу депутаттарыны Ийме Көдө Совети социалисттик хойлу-дурму болгаш хой-ниятины корум-чуруму б... (text continues)

туй яны-бүрү хаварларине хавра тулар, көдө чөртө спорт аялыгы ула сайыра... (text continues)

хемчегезерини ач чоруду турар. Агаа хамаарыштыр кам чыккестен көргүзсүн. Хамааты Дунар-оол Ондар сохтохту... (text continues)

кадарчылары Адар-оол Ондар, Дадар-оол Ондар олар тус-туста 12-13 баш өштү, хойну бөрүгө чыргыштыр. Бо баа... (text continues)

АМЫ-ТЫНЫН АЛГАН

Кызылдың Кочетов кудумчуузда 6 дугаар бажыныц ийги кадымыц бир сонгамалдан дүргөтөчк кара ыш үнүп тургалып улуу эскерин каам, өрт черинге дораан дымнаткан. № 35 кварталда чаш уруглар бар деп чутаа чыкылган чоңуц ортууцга тарай берген.

Өрт машинаы чедип келген. Агаа дайынчы Виктор Мирный ур-даа боданмай шоочалык жакты үрөп киргеш, уругларын камгалап алдыры шайт-пирозон. Оларга Александр Кельв-Сенга уузг дуаны чедирген. Өрт өжүркүчүлөр бажыныц экини үрөп киргеш, ыш долган бажымдан үш харыг ийп оолду, бир харыг уругну шайканы-биле дөпөн тыккан, амы-тынын алтынар. Бичин чаштарга чогуур амыц дуаламчызын көргүкөн.

Өрт болганын чогуур үсөниле дымнатканы, оңу өжүргөр даш ооалдыканы чок боттуг хемчегезерин алганы өрт аймылын чайлаткан.

СПОРТ * СПОРТ * СПОРТ

«ЭЛЬБРУСТУН» ШАҢНАЛЫ ДЭЭШ
ТЕРСКОЛ (СЭТА-ның корр.) Делегей маргылдааныц 450 м бөдиктен баштайыкында 65 ээр чериле, ооң соонда 62 ээр чериле 1500 метр орукка болгон. Цыганотун үзөй болгон совет хаакчы Валерий 4 мин. 21,0 секунда болгон. Европаныц эң бөдик чери Эльбрустун шонгалыц каалал алганлар Хероженерин маргылдааны 350 м бөдиктен болгон 54 ээр чериле 1260 метр орукка болгон. Кузманованыц үзөй 2 мин. 48,92 секунда, шиле черин Минскийден келген Надежда Зелова 2 мин. 30,95 секунда дүрүзүндө орукту эрткен чылап алган.

Алдан-Маадыр ортуман шонгалы — Чөөн-Хемчик районда эки ашылдыг шонгаларыныц бирээси. Соөлгү чылдарда ында, ылакыла пионерлер ортууцунда амыл улам экинжес. Уш шонгалда шупту 276 пионер бар. Олар тергин эки өрөдилге, үлгерлиг сайылга-чуруму дүш демисежил турарында аштыла, оюн-көчкөртө, яны-бүрү тематиктиг жемжө-лерге, спортчу маргылдааларга база идеялеги кирип турар. Олег Кошевой эттыг пионер дружинасында 11 отрад амылдан турар. А отрад бүрүндө 1-2 ички миллицианыц анык дуалакчызы. Олар дээрге боттарыныц шыдар шаш-биле миллиция амылданчыларыга боттуг дуаны чедирип турар. Сууга корум-чурум үрзшкенирин болдурбас дээш дежурнилашканын тургууран. Пионерлер ээлчег буугар доттаамал үнүп, дежурнилашканыныц кандыг эрткинин дружинна чөвүлелинге илеткөп турары чаңчыл алганы.

ШАҢНАЛ — КРАСНОГОРСКИЕ
АЛМА-АТА (СЭТА-ның корр.) Мөдөгө болгон коньке-ге дүргө маңаарыныц делегей маргылдааныц Казак ССР-нің Министрлер Чөвүлели-ниц кол шонгалы Москва коошунда Красногорск хоорай-ды келген Халида Воробьева чедип алган. Маргылдааныц оң алтыш-биле 175, 154 санчы алыш бирер черин, шиле чери ГДР-ден келген спортчу Марион Датман—176, 206 санчы, үнүк черин Иркутскийден келген Любовь Чусуева—178, 174 санчы алган, ээлзисер.

ЧУРУНТА: Р. Куулар, О. Алдын-кыс, Р. Ондар олар пионериниц уулг воматыйы 3. Монгуша (солгай талазыны) ээлчегли дежурнилашканын эрткининиц дугайын илеткөп турары А. ЗАЙЦЕВИЦ фотоу.

БИЛИП АЛЫҢАР

Каша хайындарына баалыгың сава мыдыг-ла эки эвес. Сава дүвүгө каша чыпшымычал болганындан ол хуруксуй бөр. Савапы хуонтан аштан алыры база берге. Баалыц хооругуң чөмө база холула берип болур.

Хайынган сүт савага яны-бүрү чыт тымыдырар болганда, сүт хайындары тускай сакым кылып ала эки. Сүт хуусуузын дөш сакым иштин баштай соок сүт-биле чайып кааптыңар. Сүт хуусу ашыкыдан белем адарыбас болза, ылыгың хонг хууда урун каап сүтү аңаа элзон каш минуте иштинде тургузунтур.

Погаа болгаш чечек аймакыц культураларын хоралачылардан болгаш аарыглардан баш удур камгалаарыныц хемчегезеринге үрөшкенин, оларын тарып олуруу хорундуураан шыл бөлеткери ба-за хамаарык. Бо хуусерде бүгү амыл-агыларда кауестанын, томаттарын, огуурчтерин рассада-аумериц бөлеткери-биле оларын үрөшкенин, довуран, савааларын бөлеткери берген. Ол иштинде бөлеткери берген. Ол иштинде бөлеткери берген. Ол иштинде бөлеткери берген.

Өг-бүлөгө чаа кежигүн—чаш уругунуң икстүп кээри улуг өөрүшүк. Нижи бүрүзү уруунуң кадын, шыырак бөлүрүн-на кузээр болгай. Ындык болганда, уругунуң чадым, шыыран ээринге эргемек чөгүлө чүну кылз экил?

РЕСПУБЛИКАНЫЦ АЖАЛ-АГЫЛАРЫ, ТҮЕ-ТҮЕ КИЖИЛЕР БО ЧЫДЫП ЧАГАЙ ПОГАЛААРЫН, ЧАРАШ ЧЕЧЕРИНИН КАҢГААР ОСТУРУП АЛЫРЫНЫЦ ДУГАЙЫН БОДАП, БЕЛЕКТЕСКИН ЭГЕЛЭЙ БЕРГЕНЕР. МАНАА ХОЛБАШТЫР «ШЫНЫЦ» ПОМЧУКЧУЛАРЫ ПОГАЛААР, ЧЕЧЕТТЕР ҮРӨШКЕНИН КАҢГААР ИШТИН АЛЫРЫН, ОЛАРЫН ОАУМЕРИН КАҢГААР БЕЛЕКТЕЗЕРИ ДЭРАНИН ДУГАЙЫНДА ХӨЙ-ХӨЙ АЙТЫРГАЛАРЫН САЛГАП МАГААЛААРЫН «ШЕВЕР-ИМТЯН БУЛУНЧУ» ПОРУДУП ТУРАЛААР. АНАА ХАРЫМЫН КЫМАД РАЙОНУНУ ҮНҮШ КАМГАЛААРЫН ТАЛАЗЫ-БИЛЕ АГРОНОМ-ПРОГНОЗЧИ Г. КРЮЧКОВА

СПЕЦИАЛИСТИЦ СҮМЕЗИ

грамм) 30 минута иштинде шыгыдар; б) бор кислотаның ээлдиринге (1 литр сүтте 0,01-0,02 грес) — 40 минута; в) чөс кунорозунуң (кон-эи) ээлдиринге (1 литр сүтте 0,005 грес) — 20 минута шыгыдар. Үрөшкенин ээлдирингерге чогуур үө иштанде чыгыткан соонда, аргалык ба болза каалак шыл кырынга кургандар керек. Кара-тузум (терилл проука), баттернон, мопроспорион дөңк илпаны аарыглар болганын дээр болза, үрөшкенин ТМТД дээр бүдүзүл-биле арыглары чүгүлө. Оң хемчегези 1 кг үрөшкөгө 2-3тп 8 грамм бүдүмөл ояаакыр.

Огуурчтерин, помидорларын үрөшкенин болгаш оаумери дөңк-дөңкка шыдымык база дүргө-не чөчөтөшкн үзүшү дээр болза, оларын үрөшкенин дайыстырыр чүгүлө: огуурчтерин үрөшкени-8, а помидорларын—12 шыл иштанде сүтте иштандар. Ол үдө сооктуг темп-ратуразы казыры 1-3 градус болгаш чыдыгың хемчөгө—кадар 20-25 градус кылдыр ээлчештер таарыштырар. Чөй болза, үрөшкени 60-70 градус чыдыг сүтте 1,5-2 шыл иштанде шыгыдып турган, дайыктырып база болур. Погааларын үрөшкенин дүргөп үнүп, чөчөтөшкн диве чүгү кызырын согуургаар кыжылар база хөй болур. Оңу чедип алыр дөшө: үрөшкенин-ярыг сүтүгү савага ургаш бир дүн-хүн иштанде хоугу-ныга чедир тургууар, ооң соонда оларын өл ипсе орааган (огуурчтерин 24 шыл, помидорларын—36-48 шыл иштанде) салып каар. Бир эвес үрөшкн хөй болур болза оңу ол шоодай-биле ишп каар.

Погаалар үрөшкенин оаумерин олурутуп үндүрөп чыктыкыдыг черлерин иши көчөктерин азы хаарактарыны 10 литр сүтте-ла 0,5 кг хлорид чүгү аам 10 литр сүтте-ла 200 грамм формалин хо-лаан ээлдиринг-биле чүп, арыглар керек. Чаш уругун ажаарыга ийп код үрүш; чөчөктерин болгаш үдүдүр. Оларга шылтан чаш-чыктырары эргөкөп чүгүлө, 10-12 болгаш 14-15 шактар арзында хуңде ийп катал агаралдыр. Чаш уругун ороод доттаамал 19, 22 градус чыгып турга эки. Ороодон хонутта 4-5 катал агааралдыр. Агаар-ладып турар үдө уругу өскө өрөөлгө тургууар амы чыдыды хөлчөкөр. Чаш уругунуң орвууну мат-рөзы дески болгаш хөлдү эрт-тир чыккан болбас журауат. Уругуну сартык чок черте уду-дар. А. ДЕРВОЕДОВА, гинеколог.

ОЛИМПИАДАНЫЦ ДЕЛЕГЕЙ ЛОТЕРЕЯЗЫ

СССР-нің, Болгарияның, Венгрияның болгаш Чехословакияның араанга чорудар «Олимпиаданың делегей спортлотоу» деп лотерейаны бирги тарылышың 1978-жылдын апрель 15-тен садып эгелээр. Олимпиады онларынныц эгелээрине чедир шупту сестерини артырар — кырыкка чыг чурттарың найысылда-рыга ээлчештер (бирганы—100, 19-га Москвага болур), 49 номерден алдыны тылар жукурау лотерейаны тираж: «Интервеншен» система дамыштыр тускай тее-дамчыдыдыла көпүтүр. «Олимпиаданың делегей спортлотоу» нарточкаларын сатышканды ирген иш-шаша түнүгү 50 хуузу үш муң-дан ол муң рубль чедир ашша ойнаашканын база Москва эртер Олимпиады ойна-рыныц чыдык маргылдааларын көөр туршкн нутевка-лары болгаш өскө-даа ойнаашканын тээрерине баар. Ол дугайын «Олимпиада-80»ның оргкомитетинде ашы эрткин нараалка конферен-цияныга дыпкаткан. (СЭТА-ның корр.)

Төрөзи Тывавыстың делгемнеринде. К. АРАКЧААНЫЦ фотоэтюду.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

Table with TV program listings for April 15th, including times and program titles like 'БИРГИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН', 'Информастыг программа', etc.

РЕДАКЦИЈАНЫЦ АДРЕЗИ: ИНДЕКС 667000. Кызыл, Шетишкин болгаш Кравченко кудумчуу, бажы № 3. ТЕЛЕФОННАРЫ: Редакторун 2-24-63, редакторун ораакчыларыны 2-35-24, 2-31-75, харысалгалык секретарыны 2-23-35, секретарыныц 2-23-35, партияны амырал илзөөнүн 2-37-13, ырооалла илзөөнүн 2-31-75, культура илзөөнүн 2-23-54, көдө амыл-агыц илзөөнүн 2-21-47, улугуор илзөөнүн 2-23-64, чагаа илзөөнүн 2-41-27, информация база совет тургузуг илзөөнүн 2-20-60, корректорларын 2-27-41, бухгалтерияны 2-12-45, солж келбей барганда 2-32-75 телефоңче доллар.